

мовы, іх адзінства і ўзаемасувязі можа быць дасягнута пры засваенні мовы як сродку зносін.

Г. П. Вальнец
г. Гомель

ВЫХАВАЎЧЫ АСПЕКТ НАВУЧАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ СТУДЭНТАЎ-ЭКАНАМІСТАЎ

У рэалізацыі тых задач, якія сёння стаяць перад вышэйшай школай — павышэнне якасці навучання і выхавання — важнае месца належыць беларускай мове як вучэбнаму прадмету. Каб ператварыць навучанне і выхаванне ў адзіны працэс развіцця асобы, неабходна перадаваць студэнту не толькі веды, але і фарміраваць у яго цікавасць і станоучыя эмацыянальныя адносіны да заняткаў беларускай мовы.

Мова з'яўляецца асноўнай часткай духоўнай культуры, этнічнай прыметай нацыі. Акрамя гэтага, мова лічыцца адным з галоўных сродкаў выхавання нацыянальнай самасвядомасці, далучэння да сусветнай культуры.

Авалоданне рознабаковымі ведамі ў вобласці мовы і ўменне карыстацца ў вусным і пісьмовым маўленні значна палягчае вывучэнне студэнтамі іншых вучэбных прадметаў, якія выкладаюцца на беларускай мове, а таксама павышаюць іх агульны культурны ўзровень, пашыраюць круггляд.

На занятках па беларускай мове вырашаюцца асноўныя задачы: адукацыйная, практычная, развіццёвая і выхаваўчая. Выхаваўчая мэта звязана на ўроках мовы ў першую чаргу з выхаваннем культуры мовы і эстэтычных густаў. У залежнасці ад зместу практычнага матэрыялу ставяцца і іншыя выхаваўчыя мэты: патрыятычнае, працоўнае, маральнае, экалагічнае выхаванне. Напрыклад, знаёмства са шматграннасцю сінанімічных сродкаў, словаўтваральнымі магчымасцямі, своеасаблівасцю гукавой сістэмы і іншымі асаблівасцямі беларускай мовы раскрывае перад студэнтамі духоўныя багаты беларускага народа і садзейнічае тым самым выхаванню пачуцця патрыятызму. Вывучэнне беларускай мовы, звязанае з выкананнем рознабаковых практыкаванняў, аказвае станоўчы ўплыў на прывічце працавітасці, адказнасці, уважлівасці.

Працэсы навучання і выхавання ўзаемазвязаны. Заняткі па мове ў сувязі з гэтым набываюць асаблівае значэнне. Слушным для выкладчыкаў беларускай мовы ў ВНУ рэспублікі будзе выказванне Л. П. Падгайскага: “Настаўнік павінен выходзіць павагу да роднай

мовы, падтрымліваць і развіваць цікавасць да яе, адкрываць сілу і прыгажосць роднага слова”¹. Але выхаваўчыя задачы на занятках па беларускай мове вырашаюцца не толькі праз фарміраванне цікавасці да прадмета. Заняткі па роднай мове павінны рашаць названыя задачы і праз адпаведны дыдактычны матэрыял, і праз слова, дзеянні і ўчынкi выкладчыка. Усе гэта ўздзейнічае на асобу студэнта.

У час працы з дыдактычным матэрыялам (лепш за ўсё з тэкстамі), у якім расказваецца пра Беларусь і беларусаў, іх мінулае, сучаснасць, студэнты далучаюцца да гісторыі, духоўнай і матэрыяльна-бытавой культуры свайго народа, яго традыцый і здабыткаў. Атаясамліваючы сябе з гэтай культурай, студэнты пад яе ўплывам фарміруюць свой светапогляд, у іх выходзіць нацыянальная самасвядомасць.

На практычных занятках па мове найбольш шырока выкарыстоўваюцца творы нацыянальнага мастацтва, якія не толькі далучаюць студэнтаў да беларускай культуры, але і пашыраюць іх веды пра гісторыю, традыцыі краю, знакамітых людзей Беларусі і г.д. Тады іх выхаванне і навучанне адбываюцца ў цесным адзінстве.

Выкладчык беларускай мовы ў працы са студэнтамі нефілагічных спецыяльнасцей звяртае больш за ўсё ўвагу на мілагучнасць беларускай мовы, яе вобразныя і выразныя сродкі, багацце і адметнасць слоўніка, граматычных форм і сінтаксічных канструкцый. Студэнты ў такім разе пранікаюцца глыбокай любоўю да мовы, а значыць, да свайго народа — творца і носьбіта гэтай мовы, а тыя, хто не вывучалі ў школе ці прыехалі з-за межы Беларусі, з цікавасцю авалодваюць беларускай мовай.

Добрыя вынікі ў навучанні і выхаванні студэнтаў-эканамістаў дае сістэматычная праца над перакладам з рускай мовы на беларускую, і наадварот, над параўнаннем беларускай мовы з іншымі, у першую чаргу з рускай.

Т.М. Смольская
г. Мінск

БЕЛАРУСКАЯ ФРАЗЕАЛОГІЯ ЯК ЭЛЕМЕНТ МОЎНАЙ КУЛЬТУРЫ І ЯЕ ЎСПРЫНЯЦЦЕ СТУДЭНЦКАЙ АЎДЫТОРЫЯЙ

Фразеалагізмы — надзвычай яркі стылістычны сродак. Пераважная большасць фразеалагізмаў вызначаецца багатай эмацыянальна-экспрэсіўнай выразнасцю.

¹Падгайскі Л.П. Методыка беларускай мовы. — Мн., 1981. С. 6.